

BESTEMD VOOR PARTICULIERE (VER)BOUWERS

MAATREGELLEN VOOR GEBOUWBEWONENDE DIERSOORTEN

In deze brochure treft u voorbeelden van nestkasten en verblijfplaatsen die u aan de buitenzijde van uw gebouw kunt ophangen: aan de gevel of aan het dak. Specifiek voor huismussen, gierzwaluwen en gebouw-bewonende vleermuizen.

Inleiding

De stad is niet alleen het leefgebied van mensen, ook veel dieren vinden hier hun thuis. Diverse vogel- en vleermuissoorten broeden, schuilen of overwinteren in gebouwen. Bijvoorbeeld in de spouw of onder een losse dakpan.

U wilt iets doen voor deze gebouwbewonende dieren. Omdat u aan het (ver)bouwen bent en meedoet met het "Soortenmanagementplan (SMP) gebouwbewonende soorten". Of gewoon omdat u graag iets wilt betekenen voor de biodiversiteit in de stad.

In deze brochure treft u voorbeelden van nestkasten en verblijfplaatsen die u aan de buitenzijde van uw gebouw kunt ophangen: aan de gevel of aan het dak. Specifiek voor huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen. De getoonde voorbeelden zijn duurzame maatregelen die door de materiaalkeuze lang meegaan en geschikt zijn voor de genoemde soort. Deze brochure dient als inspiratiebron: de getoonde maatregelen zijn slechts ter illustratie. Gelijkaardige maatregelen op gebied van geschiktheid en duurzaamheid volstaan natuurlijk ook.

Na het plaatsen bent u klaar. Schoonmaken, bijvoorbeeld na het broedseizoen, is niet nodig. Liever niet zelfs, daar zorgen de dieren zelf voor. Voor u is het een eenmalig ophangklusje met een groot positief effect op de natuur in de stad.

Tot slot geven we ook tips over hoe u uw tuin kunt inrichten zodat de dieren naast een verblijfplaats ook schuil- en voedselgelegenheid hebben. Zo maakt u hun leefgebied zo compleet mogelijk. Goed voor de biodiversiteit, mooi om van te genieten.

Maatregelen vanuit het SMP

Wanneer u als particulier meedoet aan het SMP, betekent dit dat u maatregelen treft voor de genoemde soorten. In sommige gevallen betreft het maatwerk en heeft u een ecologisch advies nodig. In de meeste gevallen moet u een zogenaamde "generieke maatregel" nemen. De stappen in het SMP helpen u bij het bepalen van uw situatie. (kijk voor meer info op www.apeldoorn.nl/smp).

Om deze generieke maatregelen maakbaar en betaalbaar te houden, hoeft u als particuliere (ver)bouwer slechts één maatregel te plaatsen. Mits er géén sprake is van maatwerk! U kunt zelf kiezen welke maatregel. Het zijn eenvoudige doch werkende oplossingen in de vorm van "opbouwmaatregelen". Wél van duurzame materialen, maar u plaatst ze niet ín de gevel. Het gaat om prefab verblijven die eenvoudig en eventueel zonder professionele inzet kunnen worden aangebracht op de buitenschil van een gebouw, zonder dat dit hoge kosten met zich mee brengt.

Huismus

Gierzwaluw

Gewone grootoorvleermuis

Maatregelen aan de gevel

goedgekeurd voor uitvoering van uw generieke maatregel vanuit het SMP.

Hieronder treft u per soort of soortgroep een aantal voorbeeldmaatregelen voor aan de gevel van uw huis of gebouw. U bevestigt de nest- of vleermuizenkast aan uw gevel, liefst buiten bereik van mensen, katten of andere bedreigingen. Bepalen of het onderzoek daadwerkelijk nodig is en welk onderzoek u het beste kunt laten uitvoeren.

Gierzwaluw

Waveka Gierzwaluwpot

Gierzwaluw (+huismus)

Vivara NK GZ 08 Nestkast Gierzwaluw

Huismus

Vivara NK MU 06 Nestkast Mus

Vivara NK MU 03/04/05 Nestkast Huismus

Vivara NK SE 09 Nestkast ovaal

Vivara NK SE 07/08 Nestkast ovaal

Vleermuizen

VK WS 02 Vleermuizenkast

VK WS 07 Vleermuizenkast

VK WS 03 Vleermuizenkast

VK MP 01 Vleermuizenkast (hout)

VK WS 01 Vleermuizenkast

VK MP 02 Vleermuizenkast (hout)

Waveka Vleermuis-muurschaal 2FE enkel

Vivara NK MU 06 Nestkast Mus

VK WS 02 Vleermuizenkast

Vivara NK SE 09 Nestkast ovaal

Maatregelen aan het dak

goedgekeurd voor uitvoering van uw generieke maatregel vanuit het SMP.

Hieronder treft u aantal voorbeeldmaatregelen voor aan het dak van uw huis of gebouw.

Gierzwaluwpennen (ook voor huismus)

Vogelpannen worden meestal gebruikt om nestplaatsen voor de gierzwaluw te creëren. Hierbij enkele tips om de dakdoorvoer vogelpannen op de juiste plaats in te bouwen.

Breng nestgelegenheid aan op de (koele) oostof noordzijde van gebouwen. Onder een zonnig dak (op zuiden/westen) kan de temperatuur in de zomer oplopen tot meer dan 50 graden Celsius. Dit overleven de jonge beestjes niet. Installeer de pannen daarom liever niet op het zuiden.

- Hoe steiler een dak, hoe beter. Daken met een hellingshoek minder dan 45° zijn minder geschikt.
- Er moet voldoende vrije valruimte onder de nestingang aanwezig zijn. Gierzwaluwen kunnen zich namelijk niet afzetten. Ze laten zich gewoon uit de opening vallen en slaan dan hun vleugels uit. Daarom moet onder de uitvliegopening voldoende vrije ruimte aanwezig zijn. De pan mag dus bijvoorbeeld niet boven een dakkapel worden geplaatst.
- Gierzwaluwen broeden in kolonies, dus de gierzwaluwpennen kunnen het beste in groepen halverwege het dak worden gelegd. (bron: www.nedsale.nl)
- Soms maken huismussen ook gebruik van deze nestpannen. Geen probleem, ook die soort kan wel extra nestgelegenheid

Vogelplan gierzwaluw bron: www.nedsale.nl

Vogelschroot iets hoger op

Breng vogelschroot (een maatregel om inkruipende dieren te weren) niet aan op de onderrand van uw dak, maar één of twee pannenrijen hoger. Vogels kunnen niet uw hele dak door, maar hebben toch nestruimte.

Dakpannen met nestgelegenheid

Vogelvides

Het aanbrengen van een vogelvide onder de dakrand, biedt broedplaats voor huismussen. Ze broeden in kolonies en in een vogelvide kunnen ze bij elkaar hun nesten bouwen.

Maatregelen in de tuin

Extra, in aanvulling op uw generieke maatregel vanuit het SMP

Om te kunnen overleven hebben dieren niet alleen een verblijfplaats nodig, maar ook voedsel en water. Uw tuin kan daarin voorzien! Door aanplant van bloeiende struiken helpt u de natuur een handje. Besdragende struiken zoals meidoorn, vlier of krent zorgen voor voedsel voor vogels en insecten. Insecten zijn weer een belangrijke voedselbron voor bijvoorbeeld gierzwaluwen en vleermuizen. En huismussen schuilen graag in een haag om vandaaruit te scharrelen naar zaden of insecten. Een kleine boom zoals lijsterbes of kers past al snel in de tuin en zorgt naast bloemen (voor insecten) en vruchten (voor vogels) ook nog eens voor schaduw op hete dagen. Want een groene tuin draagt niet alleen bij aan de biodiversiteit: het helpt ook bij het opvangen van klimaatextremen zoals forse regenbuien of hitte.

- Zorg voor variatie in uw tuin: tussen hoog en laag, open en dicht, zon en schaduw;
- Kies voor verschillende soorten bloemen, struiken en eventueel bomen. Het liefst inheems en bloeiend en/of vruchtdragend;
- Zorg voor water: een kleine vijvertje of een drinkschaal met vers water is al voldoende;
- Door jaarrond een voedertafel of -huisje te plaatsen, kunt u vogels voeren en echt door de winter of de broedperiode heen helpen.
- Een klein 'project' helpt ook: een paar tegels eruit en bloeiers erin draagt al bij aan de biodiversiteit!
- Onderhoud uw tuin niet te netjes: dieren houden wel van een beetje rommelig;
- Kijk eens op deze sites voor meer inspiratie:
www.operatiesteenbreek.nl
www.vogelbescherming.nl

De producten en maatregelen die in deze brochure worden beschreven danwel getoond dienen slechts ter illustratie: producten en maatregelen van gelijkwaardige kwaliteit, geschiktheid, materialen en levensduur voldoen tevens.